

ОСВРТ НА ПРЕСУДУ ЕВРОПСКОГ СУДА ПРАВДЕ У СЛУЧАЈУ КОМПАНИЈЕ ЕВРОПСКЕ СУПЕРЛИГЕ ПРОТИВ UEFA И FIFA

¹Беловић Јелена.

¹Правни факултет Универзитета у Приштини у Косовској Митровици, Србија.

ISSN 1840-152X

UDK: 339.137:796.332

<https://doi.org/10.7251/SIZ2401071B>

<https://sportizdravlje.ues.rs.ba/index.php/sah>

<https://doisrpska.nub.rs/index.php/SIZ>

СТРУЧНИ ЧЛАНАК

Сажетак: Нема сумње да је пресуда Европског суда правде (ЕСЈ) од 21. децембра 2023. од великог значаја за свет фудбала. Могло би се оквалификовати као прави „цунами“ у европском клупском такмичењу. То је изазвало реакције целог фудбалског друштва укључујући све његове релевантне субјекте: националне савезе, конфедерације, играче, навијаче и друге заинтересоване стране. Наиме, ЕСЈ одлучује да су одлуке врховног органа Међународне фудбалске федерације (FIFA) и Уније европских фудбалских асоцијација (UEFA) донете у циљу забране формирања Европске Супер лиге (ESL) незаконите. Одлуке FIFA и UEFA засноване су на правилима о претходном одобравању међународних фудбалских такмичења и санкцијама против професионалних клубова који намеравају да створе одвојена удружења и такмичења осим оних које су креирале и дозвољавале FIFA и UEFA. ESL одлучује да такво понашање представља злоупотребу доминантног положаја забрањену чланом 102. Уговора о функционисању Европске уније (TFEU), као и чланом 101. TFEU-а који се односи на правила о конкуренцији. Поред тога, пресуда Европског суда правде се бави другим важним питањима као што су слободно кретање људи, услуга и капитала.

Кључне речи: Европско право, FIFA, UEFA, ESL, злоупотреба доминантног положаја, правила о конкуренцији..

УВОД

Дана 21. децембра 2023. Европски суд правде (ЕСЈ) донео је одлуку у предмету Европска суперлигашка компанија против FIFA и УЕФА која представља сву сложеност у вези са правом ЕУ и спортом. Преломна тачка ЕСЈ пресуде је посебан положај фудбала у свету спорта. Крајем деветнаестог века у Европи, спортска тела су углавном била непрофитне организације (Mavroidis & Neven, 2023). За разлику од Сједињених Држава, европски спорт се традиционално није практиковао као отворено економска активност. Уместо тога, ова тела су била одговорна за организовање такмичења и правила игре. Данас су многе карактеристике фудбалских активности сличне активностима других привредних субјеката који послују на европском тржишту (Biliński, 2023). Приближавање фудбала економским активностима одражавало је пресуду Европског суда правде. ЕСЈ је анализирао фудбалске активности не само у светлу „чистог спорта“, већ и у светлу правила такмичења и слободног

кретања људи, услуга и капитала, што је последица деценијског подизања привредних активности у области фудбала (García, 2023).

Чланак се односи на околности случаја и европско право које је ЕСЈ анализирао у светлу ових околности.

CIRCUMSTANCES OF THE CASE

Случај је покренут планом одређених клубова да створе ESL, као нову структуру европског фудбалског такмичења која би била алтернатива или конкурент два постојећа фудбалска савеза: FIFA и UEFA. ESL је компанија која се води по приватном праву основана у Шпанији (Rajkiewicz, 2023). Основан је на иницијативу групе професионалних фудбалских клубова: Club Atlético de Madrid, Fútbol Club Barcelona, Real Madrid Club de Fútbol, Associazione Calcio Milan, Football Club Internazionale Milano, Juventus Football Club, Arsenal Football Club, Chelsea Football Club, Liverpool Football Club, Manchester City Football Club, Manchester United Football Club and Tottenham Hotspur Football Club (Houben et al., 2022).

Након покретања ESL плана, FIFA и UEFA објављују јавне изјаве у којима јасно одбијају да овласте то ново такмичење и упозоравају да ће сваки играч или клуб који учествује у њему бити искључен из такмичења које организују FIFA и UEFA. Прво саопштење је издато 21. јануара 2021 (Foster, 2000). Изјава је заснована на правном оквиру FIFA и UEFA, првенствено на њиховим Статутима и FIFA регулативи која регулише међународне утакмице (Budzinski, 2023). У складу са Статутом FIFA, сви чланови FIFA асоцијације (у присуству више од 200 националних савеза) имају обавезу, између осталог, да наведу своје чланове или подружнице да се придржавају статута, прописа, директива и одлука FIFA, и да осигурати да их поштују сви актери у фудбалу, посебно професионалне лиге, клубови и играчи (Vrooman, 2007). Према FIFA пропису који регулише међународне утакмице, све међународне утакмице морају бити одобрене од стране FIFA, дотичне континенталне конфедерације и/или националног фудбалског савеза који је члан FIFA -е којој припада тим учесник и на чијој територији ће се утакмице играти .

Главни судски поступак је произашао из комерцијалне тужбе коју је ESL покренуо пред судом у Мадриду против FIFA -е и UEFA -е. ESL је тврдио да релевантни статuti FIFA -е крше закон ЕУ (Villanueva, 2023). Једна од страна у спору била је A22 Sports Management SL, компанија основана у Шпанији са циљем пружања услуга у вези са креирањем и вођењем професионалних фудбалских такмичења, тачније ESL пројекта. Дана 18. априла 2021. године UEFA, енглески, шпански и италијански фудбалски савези и одређене професионалне лиге су објавиле ново саопштење за јавност којим су потврдили изјаву од 21. јануара.

Суд у Мадриду је 19. и 20. априла 2021. сукцесивно сматрао да је тужба ESL -а прихватљива и подигао је захтев за претходну одлуку пред ЕСЈ.

Питање

Захтев за претходну одлуку се односи на тумачење чланова 101. и 102. Уговора о функционисању Европске уније (TFEU). Члан 101. односи се на

Правила о конкурсу. Члан 102. регулише злоупотребу владајућег положаја. С друге стране, захтев се односи на тумачење чланова 45, 49, 56 и 63 TFEU: чл. 45 се односи на слободно кретање радника које уживају играчи; чл. 49 се односи на слободно кретање бизниса; чл. 56 се односе на слободно кретање услуга, а чл. 63 слободно кретање капитала. Подржавајући захтев за прелиминарну одлуку, Суд је истакао да FIFA и UEFA већ дуже време немају само економски и комерцијални монопол, већ и регулаторна, контролна и моћ одлучивања, као и овлашћења да изричу санкције. . Било је шест питања упућених ECJ -у.

У првих пет питања, суд који је упутио захтев тражи од ECJ -а да тумачи чланове 101. и 102. TFEU-а, према којима су забрањени антиконкурентски споразуми и злоупотреба доминантног положаја, у циљу доношења одлуке о компатибилности скупа правила које су усвојиле ФИФА и UEFA са та два чланка.

Шестим питањем, тај суд пита ECJ о тумачењу чланова 45, 49, 56 и 63 TFEU-а, који се односе на слободу кретања загарантовану правом ЕУ, у сврху паралелног одлучивања о компатибилности тих истих правила са та четири чланци. Чињеница је да FIFA и UEFA имају регулаторна, контролна и моћ одлучивања, што наводи на становиште да су држале економски и комерцијални монопол.

FIFA прописи предвиђају да све међународне утакмице првог реда (са тимовима „А“ релевантних националних фудбалских савеза) морају бити одобрене од FIFA, релевантне континенталне конфедерације (у случају ESL, UEFA) и националних фудбалских савеза тимова учесника припадају и на чијој територији се играју утакмице.

Статут UEFA на сличан начин наводи да међународне утакмице које не организује UEFA, али се играју на територији UEFA (Европа) захтевају претходно одобрење FIFA, UEFA и релевантних савеза у складу са Правилником FIFA.

ЕВРОПСКО ПРАВО

Све државе чланице ЕУ дужне су да поштују закон ЕУ. Право ЕУ је мрежа различитих правила које доносе европске институције и саме државе чланице. Оно што је ново у вези са ЕУ и која је разликује од ранијих покушаја уједињења Европе јесте чињеница да она не функционише силом или потчињавањем, већ једноставно путем закона. Јер само јединство засновано на слободно донетој одлуци може се очекивати да траје: јединство засновано на основним вредностима као што су слобода и једнакост, заштићено и преточено у стварност законом. То је увид у основи уговора који су створили Европску унију.

Право ЕУ чине примарни и секундарни извори права, као и међународни уговори закључени између држава чланица и они закључени између ЕУ и трећих земаља или међународних организација. Првобитни извори права су темељни оснивачки уговори, са разним анексима, додацима и протоколима који су им приложени, а каснијим допунама и амандманима (Guillermo, 2024). Историјски су постојали различити уговори: из Париза, Рима, Мадрихта, Амстердама, Нице... Последњи је потписан 2007. године у Лисабону, ступио је

на снагу 2009. Лисабонски уговор се састоји од два посебна уговора: Уговора о функционисању Европске уније (TFEU) и Уговор о Европској унији (TEU).

Секундарни извори права су они које стварају институције ЕУ које врше своја овлашћења дефинисана оснивачким уговорима. Чине га: законодавни акти (прописи, директиве и одлуке); незаконодавни акти (једноставни правни инструменти, делегирани акти и акти за спровођење); необавезујућим инструментима (препоруче и мишљења), и актима који нису правни акти (међуинституционални споразуми, резолуције, декларације и акциони програми).

ЕСЈ је задужен за тумачење права ЕУ, а други субјекти су дужни да поштују његове одлуке. Главни циљ ЕСЈ је да обезбеди једнообразну примену права ЕУ. У случају ESL против FIFA и UEFA ЕСЈ је тумачио чланове 101 и 102 TFEU, као и друге поменуте чланове у светлу понашања FIFA и UEFA. ЕСЈ је утврдио да правила FIFA и UEFA спадају у делокруг TFEU и да морају бити у складу са општим принципима права ЕУ. Пресуда подсећа на претходну судску праксу која се односи на област спорта (међу онима најпознатија пресуда од 15. децембра 1995. године, *Bosman*, C-415/93, EU: C: 1995: 463).

Пресуда

У децембру 2023. ЕСЈ је донео пресуду у којој се налази да су FIFA и UEFA прекршиле закон Европске уније о конкуренцији тако што су наложиле претходно одобрење за међународна такмичења која нису организовали и запретивши санкцијама играчима и клубовима укљученим у ESL. Суд је донео пресуду у корист тужиоца и против FIFA и UEFA. Велико веће Европског суда правде пресудило је да су прописи FIFA и UEFA који захтевају претходно одобрење за међуклубска такмичења попут Супер лиге супротни законима ЕУ. Сматрало се да ови прописи крше закон о конкуренцији и слободу пружања услуга. Суд је нагласио да прописима FIFA и UEFA недостаје јасна, непристрасна, недискриминаторна и разумна структура.

ЕСЈ је на почетку подсетио да бављење спортом подлеже европском праву конкуренције у оној мери у којој представља економску активност.

У овом случају постојало је издвојено мишљење генералног правобраниоца Rantos. Он је тврдио да FIFA-ин статут пре-ауторизације и режим санкција нису сами по себи кршење закона о конкуренцији ЕУ. Према његовом издвојеном мишљењу, закон ЕУ не искључује постојање правила FIFA и UEFA у светлу чланова 101 и 102 TFEU. Генерални правобранилац Rantos је нагласио важност члана 165. TFEU -а сматрајући га лек специјалис, дајући му природу „хоризонталне“ одредбе. Овај чланак потврђује концепт „европског модела спорта“ који узима у обзир друштвене, образовне и културне функције својствене спорту, како би се очувала његова друштвена улога. Имајући у виду легитимне циљеве UEFA и FIFA који се односе на специфичну природу спорта, генерални правобранилац Rantos закључује да се чланови 101. и 102. TFEU -а морају тумачити тако да не искључују дотичне прописе FIFA и UEFA. Према његовом мишљењу, несразмерне су само санкције искључења за играче који нису укључени у предметни пројекат, посебно у погледу њиховог искључења из националних тимова.

ЗАКЉУЧАК

Одлука не значи да би се одвојила лига као што је ЕСЈ нужно одобрила, јер ЕЦЈ није пресуђивао о том конкретном пројекту у својој пресуди, већ општено у вези са правилима FIFA и UEFA.

Међутим, пресуда има много различитих импликација. Они се односе на: Правни приоритет (оспоравањем монополске контроле FIFA-е и UEFA-е над фудбалским такмичењима, овај случај ствара првенство закона); Аутономија клуба (без бриге о последицама, клубови сада могу да експериментишу са новим структурама турнира); Тржишна динамика (одлука би могла да подстакне више иновација и конкурентности у фудбалским лигама, што би могло бити повољно и за гледаоце и за медије) и Регулаторни надзор (FIFA и UEFA ће можда морати да изврше ревизије својих процедура за одобравање такмичења и оквира управљања).

Пресуда је изазвала контрадикторне ефекте. То се и даље сматра ударцем за FIFA-у и UEFA-у, као и подстицај за присталице ESL. Али у исто време ESL се и даље суочава са јаким противљењем. Очигледно је да је одлука сигнал да се однос снага можда удаљава од органа власти.

ЛИТЕРАТУРА

Biliński, M. (2023). FOOTBALL SUPER LEAGUE AND THE VALUES OF EUROPEAN SPORT. *Studia Iuridica*, (98), 19-32.

Budzinski, O. (2023). (Sports) Economics Upside Down?—A Comment on the Advocate General Opinion in European Super League versus UEFA/FIFA. *A Comment on the Advocate General Opinion in European Super League versus UEFA/FIFA (February 2023)*.

Foster, K. (2000). European law and football: Who's in charge?. *Soccer & Society*, 1(1), 39-51.

García, B. (2023). Down with the politics, up with the law! Reinforcing EU law's supervision of sport autonomy in Europe. *The International Sports Law Journal*, 23(4), 416-421.

Guillermo, Í. (2024). European Super League Company and the (New) Law of European Football. *European Papers*, 9(1), 1-15.

Houben, R., Blockx, J., & Nuyts, S. (2022). UEFA and the Super League: who is calling who a cartel?. *The International Sports Law Journal*, 22(3), 205-216.

Mavroidis, P. C., & Neven, D. J. (2023). Eyes on the Ball. The Super-League Litigation before the CJEU. *The Super-League Litigation before the CJEU (May 28, 2023)*.

Rajkiewicz, M. (2023). Superliga, FIFA i UEFA przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Sprawa, która może zmienić przyszłość futbolu i soft power w Europie. *Kwartalnik Prawa Międzynarodowego*, 1(I), 181-197.

Villanueva, A. (2023). Accounting for the specificities of sport in EU law: Old and new directions in the 21 December 2023 judgments. *The International Sports Law Journal*, 23(4), 422-430.

Vrooman, J. (2007). Theory of the beautiful game: The unification of European football. *Scottish journal of political economy*, 54(3), 314-354.

REFLECTIONS ON EUROPEAN COURT OF JUSTICE JUDGEMENT IN THE CASE OF EUROPEAN SUPERLEAGUE COMPANY V. UEFA AND FIFA

PROFESSIONAL ARTICLE

Abstract: There is no doubt that the judgment of European Court of Justice (ECJ) from 21 December 2023 is of the great importance to world of football. It could be qualified as real a “tsunami” in the European club competition. It caused reactions of the whole football society including all its relevant subjects: national associations, confederations, players, fans and other stakeholders. Namely, the ECJ decides that International Association Football Federation (FIFA) and Union of European Football Associations (UEFA) supreme body decisions made in order to forbid the forming of European Super League (ESL) are unlawful. The FIFA and UEFA decisions are based on the rules on prior approval of international football competitions and sanctions against the professional clubs intending to create separate association and competitions other than those created and allowed by FIFA and UEFA. The ECJ decide that such conduct is abusing of the dominant position prohibited by Article 102 of the Treaty of Functioning of the European Union (TFEU), as well as Article 101 of the TFEU related to rules on competition. In addition, the ECJ judgment addresses other important issues as free movement of persons, services and capital.

Keywords: European law, FIFA, UEFA, ESL, abusing the dominant position, rules on competition.

Кореспонденција:

Беловић Јелена.

Правни факултет Универзитета у Приштини у Косовској Митровици, Србија.

Email: jelena.belovic@pr.ac.rs